

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satversmestiesa.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2026. gada 6. oktobrī

Satversmes tiesas 3. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Jānis Neimanis, tiesneši Veronika Krūmiņa un Mārtiņš Mīts,

kolēģijas sēdē izskatījusi pieteikuma iesniedzēja [..] pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 148/2026),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt likuma “Par izdienas pensijām Iekšlietu ministrijas sistēmas darbiniekiem ar speciālajām dienesta pakāpēm” (turpmāk – Izdienas pensiju likums) 1. pantu, 2. panta pirmās daļas 1. punktu un 3. panta pirmās daļas 1. punktu (turpmāk – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. panta pirmajam teikumam un 109. pantam un attiecībā uz pieteikuma iesniedzēju par spēkā neesošu no Satversmes tiesas sprieduma publicēšanas dienas, nosakot likumdevējam saprātīgu termiņu atbilstoša regulējuma izstrādei.

2. Izdienas pensiju likuma 1. pants, 2. panta pirmās daļas 1. punkts un 3. panta pirmās daļas 1. punkts nosaka, kāds ir likuma mērķis, kurām personām ir tiesības uz izdienas pensiju, kā arī to, ka izdienas stāžā ieskaita laiku, ko darbinieks nodienējis Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs.

3. Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmā daļa noteic, ka konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē ietvertās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt minētā panta sestās daļas 1. punkts prasa pieteikumā šādu uzskatu pamatot.

Pieteikuma iesniedzējs 2002. gadā sācis darbu Valsts ieņēmumu dienesta Finanšu policijā un no 2026. gada 1. janvāra turpina darbu Nodokļu un muitas policijā. Pieteikuma iesniedzējam ir piešķirta pulkvežleitnanta dienesta pakāpe.

Izdienas pensiju likums neparedz pieteikuma iesniedzējam tiesības uz izdienas pensiju. Pieteikuma iesniedzējs nav Izdienas pensiju likuma 1. pantā definētais “darbinieks”. Viņa nostrādātais laiks Valsts ieņēmumu dienesta Finanšu policijas pārvaldē, Nodokļu un muitas policijas pārvaldē un Nodokļu un muitas policijā neatbilst jēdzienam “izdiena” Izdienas pensiju likuma 3. panta pirmās daļas 1. punkta izpratnē.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētās normas neatbilst Satversmes 91. panta pirmajam teikumam, jo, neraugoties uz Valsts ieņēmumu dienesta Finanšu policijā, Nodokļu un muitas policijā un Iekšlietu ministrijas sistēmā nodarbināto funkciju līdzību, tiesības uz izdienas pensiju ir tikai Iekšlietu ministrijas sistēmā dienējušām amatpersonām. Apstrīdētās normas neatbilst arī Satversmes 109. pantam, jo Nodokļu un muitas policijas ierēdņu neiekļaušanai izdienas pensijas saņēmēju lokā nav pietiekami konkrēta, objektīva un ar izdienas sociālās aizsardzības mērķiem saistīta pamatojuma. Tādējādi pieteikuma iesniedzējs, turpinot pildīt izmeklēšanas funkcijas, nevar uzkrāt attiecīgās izdienas pensijas stāžu un pēc profesionālā dienesta beigām nevarēs pretendēt uz Izdienas pensiju likumā noteikto sociālā nodrošinājuma veidu.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka Satversmes 109. pants noteic personu tiesības uz sociālo nodrošinājumu vismaz minimālajā līmenī. Izdienas pensija ir papildu sociālā garantija personām, kuras valsts interesēs īpašos apstākļos pildījušas noteiktas funkcijas (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2003. gada 4. decembra sprieduma lietā Nr. 2003-14-01 7. punktu*). Tādēļ Satversmes 109. panta tvērumā neietilpst tiesības uz konkrētiem pensijas veidiem, tostarp izdienas pensiju (*sk. Satversmes tiesas 2013. gada 8. novembra sprieduma lietā Nr. 2013-01-01 9. punktu*). Vienīgi, ja likumdevējs noteiktu sociālo tiesību saturu ir konkretizējis likumos, tad tās kļūst par personas subjektīvajām tiesībām (*sk. Satversmes tiesas 2002. gada 19. marta sprieduma lietā Nr. 2001-12-01 secinājumu daļas 2. punktu*).

Saskaņā ar Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm dienesta gaitas likuma 41. pantu likumdevējs ir izšķīries veidot izdienas pensiju sistēmu tieši Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldē profesionālo dienestu pildošajām amatpersonām. Tādējādi atbilstoši Satversmes tiesas atziņām par tiesību uz sociālo nodrošinājumu saturu Satversmes 109. pants prasa, lai valsts rīcība attiecībā uz šo pensiju sistēmu atbilstu tiesiskas valsts principiem, tostarp Satversmes 91. pantā ietvertajam tiesiskās vienlīdzības principam.

Ievērojot minēto, konkrētajā gadījumā no Satversmes 91. pantā pirmā teikuma nevar izsecināt valsts pienākumu nodrošināt izdienas pensiju citām personām, kuras pilda profesionālo dienestu, ja likumdevējs nav izšķīries par šādas izdienas pensijas noteikšanu likumā, bet ir paredzējis citāda veida sociālo nodrošinājumu.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 3. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 148/2026).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Jānis Neimanis

Dokuments parakstīts ar drošu elektronisko parakstu